

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 6Co/117/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4114212202
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ingrid Doležajová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2016:4114212202.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ingrid Doležajovej a členiek senátu JUDr. Dagmar Podhorcovej a JUDr. Marty Polyákovej, v právnej veci navrhovateľa: CD Consulting s.r.o., so sídlom Praha - Nové Město, Politických vězňů 1272/21, Česká republika, IČO: 264 29 705, zast. Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Bratislava, Grösslingova 4, IČO: 36 864 421, proti odporcovi: V. G., nar. XX. XX. XXXX, bytom T., H. XXX/X, za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporcu VŠEOBECNÁ OCHRANA PRÁV SPOTREBITEĽOV, so sídlom Bratislava, Šafárikovo nám. 7, IČO: 42 362 962, zast. JUDr. Patrikom Podhorským, advokátom so sídlom Bratislava, Zámocká 36, o zaplatenie zmenkového úroku a zmenkovej odmeny, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 27. 01. 2016 č. k. 14C/80/2014-70 takto

rozhodol:

Odvolací rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej zamietajúcej časti a v časti náhrady trov konania **p o t v r d z u j e .**

Odporcovi a vedľajšiemu účastníkovi na strane odporcu **n e p r i z n á v a** náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh navrhovateľa podaný formou tlačiva podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa voči odporcovi domáhal zaplatenia zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne zo súm v návrhu špecifikovaných, 6 % ročného úroku zo zmenkových súm v návrhu špecifikovaných a zaplatenia zmenkovej odmeny vo výške 1/3 % zmenkových súm, teda 3,80 eura na tom základe, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil odporca dňa 20. 04. 2010 na zmenkovú sumu 1138,87 eura a zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne od 01. 10. 2010, indosant predložil zmenku na zaplatenie, pričom vystaviteľ doposiaľ zaplatil sumu 1282,01 eura. Ďalším výrokom konanie v časti zmenkového úroku vo výške 0,19% denne zastavil. Odporcovi náhradu trov konania nepriznal.

Dôvodil, že je oprávnený a zároveň povinný skúmať platnosť predmetnej zmenky a dohody o jej vyplnení, aktívnu legitimáciu majiteľa zmenky na uplatnenie práv zo zmenky, oprávnenosť postupu pri vypíňaní blankozmenky, a tiež nekalú povahu zmluvných podmienok dohodnutých v spotrebiteľskej zmluve, na základe ktorej vznikol záväzok, ktorý zmenka zabezpečuje a ktorou bolo vydanie zmenky predvídané. V prípade zistených nedostatkov je povinný konštatovať rozpor práv uplatnených zo zmenky so zákonom, čím napĺňa príkaz vyplývajúci z ochrany práv spotrebiteľa. Pri svojom rozhodovaní vyšiel zo zistenia, že odporca dňa 20. 04. 2010 uzavrel so spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Bratislava zmluvu o úvere č. 406000057, na základe ktorej mu bol poskytnutý úver vo výške 500 eur a tento sa odporca zaviazal zaplatiť spolu s poplatkom vo výške 420 eur, t. j. celkovo čiastku 920 eur v 10-ich mesačných splátkach po 92 eur počnúc dňom 17. 05. 2010. V zmluve nie sú uvedené úroky z úveru ani RPMN a odporca podpisom na nej v osobitnom rámečku potvrdil prevzatie finančných prostriedkov. Vo

všeobecných podmienkach poskytnutia úveru (ďalej len „VPPÚ“), v bode 14 je obsiahnutá dohoda o vyplnení zmenky, podľa ktorej na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka vyplývajúceho z úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi vystavil dlžník zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na prvej zo zmeniek remitent najskôr v deň, kedy sa stane celý dlh splatný okamžite, zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa stal splatný celý dlh. Zo zmenky vystavenej odporcom dňa 20. 04. 2010 na rad POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Bratislava zistil, že do nej bola vpísaná suma 1.138,87 eura a zmenkový úrok 0,25 % denne od 01. 10. 2010. Zmenka bola splatná pri predložení s doložkami „bez protestu“ a „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“ a nachádza sa na nej číslo zmluvy 406000057. Práva vyplývajúce zo zmenky boli spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Bratislava prevedené rubopisom na navrhovateľa. Poukázal tiež na skutočnosť, že v exekučnom konaní Okresného súdu Nitra sp. zn. 7Er/1397/2012 sa POHOTOVOSTĚ s.r.o. ako oprávnená domáhala voči odporcovi ako povinnému vymoženiu pohľadávky a v tomto konaní bola žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietnutá. Právne svoje rozhodnutie oprel o článok 2 písm. a, článok 3 ods. 1, 3 Smernice 93/13/EHS, § 39, § 52 ods. 1 - 4, § 53 ods. 4 písm. k/, l/ Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy o úvere (ďalej len „OZ“), § 2 písm. a/, b/, § 3 ods. 1, 2, § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy o úvere, a tiež článok I § 10, § 11 ods. 1, § 14 ods. 1, § 17, § 5 ods. 1- 3, § 48 ods. 1 bod 2 zák. č. 191/1950 Zb. Zákona zmenkového a šekového. S poukazom na vyššie citované ustanovenia, bod 14 všeobecných podmienok poskytnutia úveru - dohoda o vyplnení zmenky, ako aj zhodu čísla uvedeného na zmenke s číslom zmluvy o úvere, zhodu údajov o vystaviteľovi a pôvodnom remitentovi zmenky s údajmi o veriteľovi a dlžníkovi v zmluve o úvere a na zhodu dátumu vystavenia zmenky s dátumom podpisu zmluvy o úvere, dospel k záveru, že zmenka predložená navrhovateľom bola vystavená odporcom ako zabezpečovacia zmenka k zmluve o úvere č. 406000057, pričom bola vystavená v súlade s bodom 14 všeobecných podmienok poskytnutia úveru ako blankozmenka. Zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy bol do zmenky doplnený dodatočne, o čom svedčí aj iný spôsob vyplnenia týchto údajov (technickými prostriedkami). Argumentoval, že vo všeobecnosti môže mať zmenka vystavená dlžníkom pri podpise úverovej zmluvy resp. pri prevzatí úveru buď uhradovaciu alebo zabezpečovaciu funkciu, ale v danom prípade, keďže ide o spotrebiteľský úver, je však uhradovacia funkcia vylúčená vzhľadom na výslovný zákaz splnenia dlhu zmenkou alebo šekom ustanovený v § 4 ods. 6 Zákona o spotrebiteľských úveroch, na rozdiel od zabezpečovacej funkcie zmenky, ktorá bola v súvislosti so spotrebiteľskými úvermi zakázaná až s účinnosťou od 01. 01. 2011. Preto zmenku predloženú navrhovateľom, ktorá bola nesporne vystavená v súvislosti s poskytnutím spotrebiteľského úveru odporcovi, považoval len za zabezpečovaciu zmenku, nie za samostatnú a nezávislú zmenku prijatú na uhradenie dlhu odporkyne. Posudzoval teda, či zmluva, na základe ktorej vznikla pohľadávka zabezpečená zmenkou, je platná a teda či vôbec vzniklo právo na vyplnenie blankozmenky. V tomto smere argumentoval, že predmetná zmluva o úvere je spotrebiteľskou zmluvou, keďže napĺňa znaky spotrebiteľskej zmluvy uvedené v § 52 Občianskeho zákonníka. V zmluve síce bol označený údaj, že odporcovi sú finančné prostriedky poskytnuté na výkon zamestnania, avšak na pojednávaní odporca potvrdil, že peniaze z úveru nepoužil na výkon zamestnania. Mal preto za preukázané, že odporca určite pri uzatváraní a plnení zmluvy nekonal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Preskúmal zmluvu a zistil, že v nej nie je uvedený údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov (RPMN), ani o priemernej RPMN, čo boli v čase uzatvárania tejto zmluvy povinné údaje vyžadované Zákomom o spotrebiteľských úveroch a ich neuvedenie má za následok, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatku (§ 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z.). Navyše dodal, že zmluva spolu so všeobecnými podmienkami poskytnutia úveru je koncipovaná tak, že je v nej významná nerovnováha medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, a to v neprospech spotrebiteľa, čo je vidno najmä v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch - spísanie notárskej zápisnice prostredníctvom splnomocnenca, uzatvorenie záložnej zmluvy prostredníctvom splnomocnenca, niekoľkonásobné zmluvné pokuty, blankozmenka. Tiež v samotnej zmluve je uvedené, že dlžníkovi bola poskytnutá suma 500 eur a v 10 mesačných splátkach ju má vrátiť zvýšenú o poplatok 420 eur, čo predstavuje vyše 97 % ročný úrok z požičanej istiny. Vzhľadom na nerovnosť podmienok účastníkov zmluvy vyjadrenú v takmer všetkých ustanoveniach zmluvy sa celá zmluva prieči dobrým mravom a je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, čo spôsobuje jej absolútnu neplatnosť. Na základe uvedeného nemohlo spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ako veriteľovi z uzatvorenej zmluvy o úvere vzniknúť ani právo na vyplnenie blankozmenky podľa bodu 14 všeobecných podmienok poskytnutia úveru, z čoho vyplýva, že ak zmenka vyplnená

bola (napriek tomu, že právo na jej vyplnenie remitentovi nevzniklo), nie je možné sa na základe takto vyplnenej zmenky úspešne domáhať akýchkoľvek práv. Dodal, že v danom prípade považuje súd dojednanie dohody o vyplnení zmenky za neprijateľnú zmluvnú podmienku podľa § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka, pretože táto jednak nebola so spotrebiteľom individuálne dohodnutá, a bola súčasťou jednoliateho uceleného textu všeobecných podmienok, ktoré sú navyše napísané drobným ťažko čitateľným písmom, preto je tu dôvodná pochybnosť o tom, či vôbec spotrebiteľ bol o tejto dohode oboznámený. Záverom uviedol, že predloženú zmenku veriteľ nemohol prijať ani ako zabezpečovací inštitút, pretože zmenka bola vyplnená podstatne vyššou zmenkovou sumou než pripúšťa ustanovenie zákona § 4 ods. 6 Zákona o spotrebiteľských úveroch, podľa ktorého zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru, čo však v danom prípade nie je splnené, keď zmenková suma je vo výške 1138,87 eur a odporca mal vrátiť celkovo sumu 920 eur (istina s poplatkom). K zmenkovému úroku 0,25 % denne, čo je 91,25 % ročne skonštatoval, že uvedený úrok je v právnom štáte neakceptovateľný, keďže znamená pre dlžníka ďalšie takmer 100%-né navýšenie dlhu za jeden rok. Preto navrhovateľ, ktorý nadobudol rubopisom zmenku, na ktorej vyplnenie právo nevzniklo, a ktorá ani nemohla byť vôbec od dlžníka prijatá, sa nemôže na základe takejto zmenky s úspechom domáhať jej vyplatenia. Tiež poukázal na to, že odporca dokonca zaplatil navrhovateľovi väčšiu sumu ako je zmenková suma a to sumu 1282,01 eura, to znamená, že zmenkovú sumu zaplatil celú vo výške 1282,01 eura a na úroky 143,14 eur. Na základe vyššie uvedených skutočností návrh zamietol. Konanie v časti zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne zastavil, podľa § 96 OSP s ohľadom na späťvzatie návrhu navrhovateľom v tejto časti. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 OSP tak, že v konaní úspešnému odporcovi ich náhradu nepriznal, keďže odporca náhradu trov konania nežiadal a v konaní mu podstatné trovy ani nevznikli.

Tento rozsudok včas podaným odvolaním napadol navrhovateľ, domáhajúc sa jeho zmeny a vyhovenia návrhu v celom rozsahu. V dôvodoch svojho odvolania uviedol, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. V odvolaní navrhovateľ tvrdil, že v prejednávanej veci došlo zo strany súdu jeho konaním, ako aj rozhodnutím k porušeniu práva Európskej únie, a to čl. 4, 5 a 7 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady ES č. 861/2007 z 11.07.2007, ktoré má všeobecnú pôsobnosť, je záväzné vo všetkých svojich častiach a je priamo aplikovateľné v Slovenskej republike. Okresný súd nariadil vo veci pojednávanie napriek tomu, že podľa čl. 5 ods.1 Nariadenia ide skôr o výnimočnú možnosť ústneho pojednávania, pretože Nariadenie sleduje najmä zabezpečiť hospodárnosť a rýchlosť konania s nízkou hodnotou sporu, preto pojednávanie je možné nariadiť podľa Nariadenia len vo veciach rozporných tvrdení účastníkov konania, kde nebude možné potvrdiť alebo vyvrátiť tvrdenia účastníkov na základe predložených listinných alebo iných dôkazov. Zdôraznil pritom, že pojednávanie nie je možné uskutočniť za účelom zisťovania doplňujúcich informácií od účastníkov konania, ani skutkových tvrdení a ani dôkazov, pretože na tento účel slúži súdu procesný prostriedok upravený v čl. 7 ods.1 písm. a/ cit. Nariadenia. Pojednávanie preto nie je možné nariadovať, ak súd hodlá vykonať iné právne posúdenia alebo ak súd neschvaľuje materiálne vyjadrenie práva Európskej únie prejavujúce sa v zostavení prílohy č. III Nariadenia - tlačivo „C“ na žalobnú odpoveď, ktoré reflektuje na najdôležitejšie stanoviská odporcu v konaní. Odporca nemusí všetky argumenty uviesť na tlačivo „C“, ale podľa čl. 5 bod 3 cit. Nariadenia môže svoje stanovisko vykonať akýmkoľvek iným vhodným spôsobom, pri ktorom nemusí tlačivo na odpoveď vôbec použiť. Argumentoval, že napadnuté rozhodnutie je prekvapivým rozhodnutím, čo predstavuje odňatie mu možnosti konať pred súdom. Prekvapivosť napadnutého rozhodnutia vzhľadom v skutočnosti, že odporca uplatnený nárok nepoprel, no napriek tomu súd uplatnený nárok zamietol, a tiež vyplýva z rozporu napadnutého rozhodnutia s konštantnou judikatúrou NS SR. Pokiaľ súd vo veci vykonal dokazovanie oboznámením sa s úverovou zmluvou, exekučným spisom a ďalšími listinnými dôkazmi, takéto dokazovanie nenavrhol, pričom podľa § 120 OSP dokazovanie v sporovom konaní je ovládané prejednacou zásadou, čo znamená, že súd vychádza len zo skutočností tvrdných účastníkmi a vykonáva len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli. Súdu predložil ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku spĺňajúcu všetky formálne a materiálne náležitosti predpokladané zák. č. 191/1950 Sb., ktorou dokázal svoje právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva a voči forme obsahu zmenky zo strany odporcu neboli námietky. Neexistovala preto okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci. V danej veci preto súd mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Mal za to, že predpokladom vydania rozsudku v tomto konaní bolo výlučne predloženie originálu zmenky. Konštatoval,

že odporca mohol v zmysle čl. 5 ods. 3 a ods. 6 nariadenia vzniesť námietky voči zmenke, ak však tak neurobil, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej nariadením. Vytkol prvostupňovému súdu, že z vlastnej iniciatívy, bez návrhu odporcu a bez legitímneho podnetu na jeho ťarchu vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter odporcu ako spotrebiteľa, hoci odporca sa tejto obrany žiadnym spôsobom nedovoľoval, uplatnenú pohľadávku nerozporoval a svojím konaním ju prakticky uznal. Súd prvého stupňa tak iniciatívne rozširoval okruh dotazovaných skutočností v tom smere, aby získal pre neho dostatočný podklad pre zamietnutie návrhu na uplatnenie pohľadávky, nevykonal žiadne dokazovanie nad rámec navrhnutých dôkazov v prospech uplatnenej pohľadávky, a teda neobjektívne podporil odporcu v tomto konaní. Navyše pri vydávaní rozhodnutia vychádzal z podľa neho nesporných skutočností, za ktoré považoval to, že odporca so spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o. uzatvorili zmluvu o úvere, že zmenka, ktorá je predmetom tohto konania, je zabezpečovacou zmenkou a že odporca uzatvoril zmluvu o úvere ako spotrebiteľ. Tieto skutočnosti však neboli tvrdením ani jedného z účastníkov konania a súd ich vyabstrahoval z dokazovania, ktoré si sám navrhol. Za situácie, že odporca a ani navrhovateľ sa k týmto skutočnostiam nikdy nevyjadrili, preto neexistuje spôsob, akým by súd mohol dospieť k ich nespornosti. Ak teda súd prvého stupňa svoje rozhodnutie založil na týchto nesporných skutočnostiach, jeho rozhodnutie je postihnuté vadou, ktorá má za následok jeho nesprávnosť. Uzavrel preto, že prvostupňový súd dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácii príslušných právnych predpisov práva Európskej únie. V tejto súvislosti uviedol, že je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu, pričom zmenka je samostatným abstraktným záväzkom neakcesorickej povahy a nie je možné ju spájať, či podmieňovať inými okolnosťami, než sú na zmenke uvedené. Namietal, že prvostupňový súd sa aplikáciou príslušných ustanovení o zmenke upravených v zák. 191/1950 Sb. vôbec nezaoberal, čím ignoroval predmet sporu. Odporca vo všeobecnosti nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Keďže tak v sporovom konaní nemôže činiť odporca, tým menej tak môže činiť sám súd, čo podporil poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obo 3/2008 zo dňa 22. októbra 2008. Vytkol prvostupňovému súdu, že porušil poučovaciu povinnosť prekročením ustanovenia § 5 ods. 1 OSP, porušil tiež ustanovenia o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov, a prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnuť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa nariadenia vykonané bez návrhu. Ďalej uviedol, že pokiaľ prvostupňový súd vyhodnotil zmenku ako vadnú zmenku, t.j. neplatný právny úkon, jeho záver vychádza len z kauzálnych námietok, ktoré však nikto v konaní nevzniesol, ani nikto z účastníkov nepreukazoval, pričom kauzálne námietky sú po indosovaní v zásade neprípustné a teda zmluvný vzťah medzi odporcom a remitentom je po indosovaní irelevantný. Navyše mu nie je známy obsah údajného zmluvného záväzku. Mal za to, že vzhľadom na úplnú samostatnosť, oddelenosť a nezávislosť zmenkového záväzku nie je možné hovoriť o tom, že zmenka je zmenkou podľa Zákona o spotrebných úveroch a že tomuto zákonu odporuje. Argumentoval, že zmenka uplatnená v tomto konaní má všetky zákonom predpísané náležitosti, a teda ide o platnú zmenku. Záverom uviedol, že samotný Zákon o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z. z. pripúšťa, aby na zabezpečenie nárokov zo spotrebiteľského úveru bola vystavená zmenka s tým, že limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase vyplnenia. Z toho vyplýva, že prípustné sú akékoľvek zmenky, doložky a zároveň aj blankozmenky s úpravou vyplnenia zmenky v dohode o vyplňovacom práve. Okrem toho zákonodarca pripúšťa, že zmenky budú vyplňované dodatočne po vystavení, pretože inak by použil spojenie v čase vystavenia, resp. by vylúčil vyplňovanie zo strany veriteľa. Vyplýva z toho, že dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatná a nemohla byť neprijateľnou zmluvnou podmienkou ani v prípade spotrebiteľských úverov, pretože právna úprava explicitne pripúšťa používanie blankozmieniek. Zároveň si uplatnil náhradu trov odvolacieho konania.

Odporca sa k odvolaniu navrhovateľa vo veci samej nevyjadril.

Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 OSP) prejednal odvolanie navrhovateľa bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 OSP s verejným vyhlásením rozhodnutia pri splnení si povinnosti upravenej v ust. § 156 ods. 3 OSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné v napadnutej zamietajúcej časti a časti trov prvostupňového konania potvrdiť, keď odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné. V zastavujúcej odvolaní nenašiel napadnutej časti, nadobudol preskúmaný rozsudok právoplatnosť.

V tomto konaní sa navrhovateľ svojím návrhom voči odporcovi domáha zaplatenia zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne zo súm a za obdobia uvedené v návrhu, čo predstavuje celkovo sumu 314,15 eura a 6% ročného úroku zo zmenkových súm za obdobia a vo výške špecifikovaných v návrhu, čo predstavuje úhrnom sumu 13,73 eura, zaplatenia zmenkovej odmeny vo výške 1/3 % zmenkovej sumy, teda 3,80 eur a náhrady trov konania. Uviedol, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil odporca dňa 20. 04. 2010 na zmenkovú sumu 1138,87 eura, pričom sa zaviazal aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne od 01. 10. 2010. Indosant predložil zmenku na zaplatenie, pričom vystaviteľ doposiaľ zaplatil sumu 1282,01 eura. Zo zmenky vystavenej odporcom vyplýva, že je vistazmenkou opatrenou doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“ a indosant predložil zmenku na zaplatenie. Navrhovateľ návrh uplatnil podľa čl. 4 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len „nariadenie“).

Cieľom nariadenia je zjednodušenie a urýchlenie zahraničných konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu, zníženie nákladov a zaručenie rovnakých podmienok pre veriteľov a dlžníkov (ods. 7 a 8 preambuly nariadenia). Pri postupe podľa nariadenia je súd povinný rešpektovať právo na spravodlivý proces a zásadu kontradiktórneho konania a to najmä pri rozhodovaní o potrebe ústneho pojednávania a o spôsobe a rozsahu dokazovania, ktoré je nevyhnutné pre vydanie rozhodnutia (ods. 9 preambuly a článok 9 nariadenia). Uplatňuje sa v občianskych a obchodných veciach v cezhraničných prípadoch, bez ohľadu na povahu súdu a celková hodnota nároku bez navýšenia o úroky, náklady a výdavky nepresahuje čiastku 2.000 eur v čase doručenia žalobného formulára na súd (článok 2 ods. 1 nariadenia). Veci vylúčené z vecnej pôsobnosti nariadenia sú taxatívne vypočítané v článku 2 ods. 2 nariadenia, pričom nariadenie nevylučuje z vecnej pôsobnosti spotrebiteľské spory, v ktorých spotrebiteľ vystupuje ako účastník konania či už na strane navrhovateľa alebo odporcu. Konanie je v zásade písomné, ide o tzv. „formulárové konanie“, podstatou ktorého je komunikácia navrhovateľa a odporcu so súdom prostredníctvom vzorových tlačív. V prípade, ak sa súd domnieva, že informácie, ktoré poskytol navrhovateľ, nie sú dostatočne jasné alebo primerané, alebo ak formulár návrhu nie je správne vyplnený a pokiaľ sa pohľadávka nezdá byť zjavne neopodstatnená alebo návrh neprípustný, dá navrhovateľovi možnosť formulár návrhu doplniť alebo opraviť alebo predložiť určené doplňujúce informácie alebo doklady alebo vziať návrh späť a to v lehote, ktorú určí (článok 4 ods. 4 nariadenia). V prípade, že súd dospeje k záveru, že nárok je zjavne neopodstatnený alebo návrh je neprípustný alebo ak navrhovateľ formulár návrhu v určenej lehote nedoplnil alebo neopravil, súd návrh zamietne (neopodstatnenosť nároku alebo neprípustnosť návrhu sa posudzuje podľa vnútroštátneho práva - ods. 13 preambuly nariadenia). Z článku 19 nariadenia vyplýva, že pokiaľ nariadenie neustanovuje inak, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie. S ohľadom na uvedené je na mieste konštatovať, že nariadenie nekladie žiadne prekážky pre aplikáciu všetkých procesnoprávných princípov použiteľných v slovenskom právnom poriadku a v možnosti súdu preskúmať predložené listinné dôkazy. Z procesného hľadiska teda k návrhu môže súd pristupovať s rovnakou mierou ingerencie, ako k akémukoľvek inému návrhu uplatnenému v konaní pred súdom, vo veci môže konať aj formou nariadeného pojednávania a to nielen na základe návrhu účastníka, ale aj keď to sám považuje za potrebné. Rovnako tak môže aplikovať svoje znalosti určitých okolností z jeho činnosti (notoriety) a zohľadniť ochranu slabšieho v konaní, či ochranu dobrých mravov. Z nariadenia totiž vyplýva povinnosť súdu automaticky návrhu vyhovieť a pokiaľ vzhľadom na návrhu také skutočnosti, ktoré ho vedú k záveru o jeho neprípustnosti, návrh zamietne a to aj v prípade absencie aktivity žalovanej strany v konaní, čo vyplýva priamo z článku 4 bod 4 nariadenia. Nariadenie je tak len alternatívnym nástrojom pri rešpektovaní procesných pravidiel príslušného členského štátu.

Z hľadiska hmotného práva navrhovateľ v návrhu uplatnil práva zo zmenky vystavenej odporcom dňa 20. 04. 2010 podľa zákona zmenkového a šekového č. 191/1950 Zb., ktorý je prevzatím textu Ženevského dohovoru o jednotnom zmenkovom zákone zo dňa 07. 06. 1930 (ďalej len „ZZŠ“). Ide o kogentnú a súkromnoprávnú normu, ktorá je prísne formálna, čo si vyžaduje jej špecifický predmet, ktorým sú zmenky. Zároveň ide o zákon „lex specialis“, pričom všeobecným právnym predpisom k nemu je Občiansky zákonník.

Podľa článku I. § 16 ods. 1 veta prvá ZZŠ o tom, kto má zmenku v rukách platí, že je oprávneným majiteľom, ak preukáže svoje právo nepretržitým radom indosamentov, a to aj vtedy, ak posledný z nich je blankoindosament.

Podľa článku I. § 17 ZZŠ kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi, alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka.

Podľa článku I. § 48 ods. 1 ZZŠ majiteľ môže postihom žiadať: 1/ zmenkovú sumu, pokiaľ nebola zmenka prijatá alebo zaplatená s úrokmi, ak boli dojednané, 2/ šesťpercentné úroky odo dňa zročnosti, 3/ trovy protestu a podaných správ, ako aj ostatné trovy, 4/ odmenu vo výške jednej tretiny percenta zmenkovej sumy, alebo v menšej dohodnutej výške.

Podľa § 459 OZ platnosti záväzku nebráni, ak nie je vyjadrený dôvod, na základe ktorého je dlžník povinný plniť. Veriteľ je však povinný preukázať dôvod záväzku s výnimkou cenných papierov hromadne vydaných alebo iných cenných papierov, pre ktoré je zákonom ustanovené, že veriteľ túto povinnosť nemá.

V tejto súvislosti však nemožno opomíňať, že judikatúrou Súdneho dvora EÚ bola vyslovená všeobecná zásada, podľa ktorej špecifiká súdneho konania, ktoré prebieha v rámci vnútroštátneho práva medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, nemôžu predstavovať skutočnosť spôsobilú ovplyvniť právnu ochranu, ktorá podľa ustanovení Smernice 93/13/EHS spotrebiteľovi musí byť poskytnutá, čo potvrdzuje aj článok 14 Smernice 87/102/EHS. Smernica rady č. 87/102/EHS z 22. 12. 1986 o aproximácii zákonov iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru (ďalej len „smernica“) síce používanie zmeniek v spotrebiteľských zmluvách nezakazuje, ale podľa článku 10 smernice jednoznačne členské štáty môžu povoliť používanie zmeniek v spotrebiteľských zmluvách iba vtedy, ak zároveň zabezpečia vhodnú ochranu spotrebiteľa. Pojem „vhodná ochrana“ spotrebiteľa treba vykladať so zreteľom na článok 14 smernice, ktorá zakazuje znížiť štandard ochrany spotrebiteľa, a preto je ju potrebné chápať ako celkový právny rámec ochrany spotrebiteľa vyplývajúci z predpisov práva únie a judikatúry Súdneho dvora EÚ, ktorá zahŕňa aj povinnosť vnútroštátnych súdov ex offio skúmať nekalosť zmluvných podmienok. V prípade záveru, že pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky súd nemá možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok, či zhodnotiť platnosť zmenky samotnej, išlo by o neprijateľné zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity. Rigidná aplikácia ust. § 17 ZZŠ by totiž spôsobila spotrebiteľovi nepríjemné ťažkosti pri až následnom možnom domáhaní sa ochrany svojich práv. Znamená to potom, že pokiaľ súd spoľahlivo zistí, že na strane odporcu ide o spotrebiteľa, bez ohľadu podľa akého procesného predpisu sa nárok uplatňuje, poskytne mu ochranu prostredníctvom právnej úpravy o ochrane spotrebiteľa. V tomto smere už Ústavný súd ČR vo svojich nálezkoch judikoval, že súčasné napätie spojené so zmenkami je spôsobené ich nevhodným používaním (zneužívaním) najmä voči subjektom, na ktorých nemožno znalosť špecifickej a značne rigidnej zmenkovej úpravy spravodlivo požadovať. V prípade spotrebiteľov, ktorých práva boli dotknuté konaním remitenta (prvého majiteľa ako veriteľa) zmenky, všeobecné súdy nesmú odhliadnuť od ich špecifických záujmov a postavenia a pri svojej rozhodovacej činnosti musia hľadať také interpretačné a aplikačné východiská, ktoré zabránia zneužívaniu práv v dôsledku aplikácie zmenkových inštitútov nepríjemne v neprospech niektorého z účastníkov zmenkového vzťahu. Tiež vyslovil pravidlo, že zákaz zneužitia práva je silnejší, než dovoľenie dané právom, a pokiaľ právna norma určité správanie aprobuje, a iná za predpokladu, že je zneužívané, ho zakazuje, takéto konanie v skutočnosti nie je výkonom práva, ale protiprávnym úkonom. Výkonu práva, ktoré je jeho zneužitím súdy nesmú poskytnúť ochranu, keďže takýto postup by bol v rozpore s ústavou chránenými právami (sp. zn. Pl. ÚS 16/12 zo dňa 16. 10. 2012, IV. ÚS 457/10 zo dňa 18. 07. 2013, I. ÚS 210/15 zo dňa 16. 09. 2015).

Podľa § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom do 31. 12. 2010, v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s prechádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky.

Veriteľ zodpovedá za škodu vzniknutú spotrebiteľovi porušením odseku 6 veriteľom (§ 4 ods. 7 zák. č. 258/2001 Z. z.).

V posudzovanej veci súd prvého stupňa vo svetle vyššie citovanej právnej úpravy, ako i podaného výkladu odvolacieho súdu postupoval, v tomto smere vo veci riadne zistil skutkový stav a túto i správne posúdil po právnej stránke. Nakoľko odvolací súd sa plne stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa ako vyčerpávajúcim a presvedčivým, využijúc postup podľa § 219 ods. 2 OSP sa obmedzuje len na skonštatovanie jeho správnosti, a preto súdom prvého stupňa uvádzané dôvody duplicitne opakovat' nebude.

Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa odvolací súd len opätovne podčiarkuje, že predmetom konania je nárok vyplývajúci zo zmenky indosovanej na navrhovateľa sídliaceho v Českej republike, ktorý si svoje právo vyplývajúce zo zmenky uplatňuje v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu podľa nariadenia. Navrhovateľom predložená zmenka má svoj základ v dohode o vyplňovacom práve zmenky obsiahnutej vo všeobecných úverových podmienkach právneho predchodcu navrhovateľa tvoriacich neoddeliteľnú súčasť spotrebiteľskej úverovej zmluvy. V nadväznosti na to súd prvého stupňa preto dôvodne skúmal charakter tohto vzťahu, keď nariadenie je síce procesný prostriedok, ktorý konanie urýchľuje, ale nebráni súdu postupovať rešpektovaním vyššej súdnej ochrany spotrebiteľa, pričom prieskum uplatneného nároku, s oporou v doloženej zmenke, nemôže byť ovplyvnený povahou použitého procesného nástroja. V tomto smere je potrebné vychádzať zo zák. č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy o úvere medzi odporcom a právnym predchodcom navrhovateľa, ktorý spotrebiteľský úver definoval ako dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky, úveru alebo v inej právnej forme (§ 2 písm. a/ zákona). Za veriteľa označoval fyzickú alebo právnickú osobu poskytujúcu spotrebiteľský úver v rámci svojho podnikania (§ 3 ods. 1 zákona) a za spotrebiteľa fyzickú osobu, ktorej bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel, než na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania (§ 3 ods. 2 zákona). Je už notoriou, že základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. I podľa názoru odvolacieho súdu v tomto konaní bolo preukázané výsledkami vykonaného dokazovania, že sporom dotknutá zmluva o úvere je spotrebiteľskou zmluvou, ktorej súčasťou boli všeobecné úverové podmienky vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov a tieto odporca ovplyvniť nemohol. Rovnako tak právny predchodca navrhovateľa ako dodávateľ mal v predmete svojej činnosti poskytovanie úverov a v konaní nebolo preukázané, že úver bol odporcovi poskytnutý za účelom výkonu zamestnania, povolania alebo podnikania. V tomto smere navrhovateľ si nesplnil svoju dôkaznú povinnosť, ktorá ho v konaní zaťažovala (§ 120 ods. 1 prvá veta OSP), na preukázanie nespotebiteľského charakteru úverovej zmluvy a to spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti. Takouto okolnosťou totiž nemôže byť len všeobecný údaj o poskytnutí úveru uvedený v úverovej zmluve bez bližšieho ozrejmenia a preukázania súvislostí medzi výkonom povolania, zamestnania, resp. podnikateľskou činnosťou dlžníka a uzatvorením konkrétnej zmluvy. Bez preukázania, že odporcovi ako dlžníkovi bol úver poskytnutý na výkon zamestnania (čo aj odporca poprel pri svojom výsluchu na pojednávaní dňa 27. 01. 2010), má tak v úverovej zmluve uvedený účel jej uzatvorenia rovnaký dôsledok, ako by tam uvedený nebol. Odvolací súd si preto v plnom rozsahu osvojil názor prvostupňového súdu, že v danej veci odporca je spotrebiteľom, na ktorého sa vzťahuje ochrana podľa zák. č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, ako aj zák. č. 40/1964 Zb. (Občiansky zákonník), do ktorých boli transponované smernice č. 93/13/EHS z 05. 04. 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a č. 87/102/EHS z 22. 12. 1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru a relevantná je aj príslušná judikatúra Európskeho súdneho dvora, týkajúca sa ochrany práv spotrebiteľov, ktorú úpravu následne súd prvého stupňa i v konaní dôsledne aplikoval.

Reagujúc i na ďalšie námietky navrhovateľa uplatnené v jeho odvolaní odvolací súd dodáva, že jeho argumentácia spochybňujúca postup súdu prvého stupňa pri vykonávaní dôkazov je neopodstatnená z dôvodov podľa už zhora podaného výkladu odvolacieho súdu. Rovnako tak neobstojí tvrdenie navrhovateľa, podľa ktorého pri rozhodovaní o uplatnenom nároku zo zmenky sa má vychádzať výlučne z predloženej zmenky predstavujúcej samostatný abstraktný záväzok neakcesorickej povahy. Abstraktný charakter zmenky bol totiž spochybnený už v ust. § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z. z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy o úvere, pričom v danom prípade právny predchodca navrhovateľa zákonný limit zmenkovej sumy nerešpektoval a zmenku napriek výslovnému zákazu prijal a následne ju

previedol na navrhovateľa. Zmenka tak bola vystavená v rozpore s vnútroštátnym právnym poriadkom a aj v rozpore s právom Európskej únie. Navyiac, rešpektovanie výlučne abstraktného charakteru zmenky je neprijateľné aj z pohľadu judikatúry Súdneho dvora EÚ.

Odvolací súd tiež konštatuje, že pokiaľ ide o dohodu o vyplňovacom práve zmenky, táto bola upravená v článku 14 VPPÚ a umožňovala vystaviť povinnému zmenku, v ktorej nie je vyplnená zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy, pričom zmenkovú sumu vyplní veriteľ v rozsahu všetkých jeho peňažných nárokov voči dlžníkovi, ktoré podľa uváženia veriteľa vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Takéto zmluvné dojednanie o vyplnení zmenky za stavu, že ide o spotrebiteľský vzťah a ktoré zmluvné dojednanie mení vzťah medzi účastníkmi zo zmluvného dojednania na vzťah zo zmenky, ktorý nie je zásadne kauzálny a neposkytuje žiadnu ochranu spotrebiteľovi, musí súd vyhodnotiť ako neprijateľné a tým neplatné v súlade s § 53 ods. 5 OZ, resp. ako neplatné dojednanie v zmysle § 52 ods. 2 OZ. Okrem toho uzatvorením takej dohody o vyplnení zmenky veriteľ dostáva do rúk oprávnenie rozhodnúť o tom, že ním požadované plnenie je v súlade so zmluvou, čo je rozporné i s ust. § 53 ods. 4 písm. o/ OZ. Navyiac, z uzatvorenej dohody žiadne informácie o dôsledkoch vystavenia zmenky pre odporcu ako spotrebiteľa nevyplývajú, pričom neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v oblasti spotrebiteľských právnych vzťahov mu nemôže byť na ujmu. Vystavením zmenky v rozsahu nad zákonom povolený limit, vzhľadom na povahu tohto cenného papiera, bolo tak odporcovi zhoršené jeho zmluvné postavenie. V tejto súvislosti je právne významné aj ust. § 54 ods. 1, 2 OZ, podľa ktorého zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Dojednanie o zmenke, ktoré nezohľadňuje právne predpisy na ochranu spotrebiteľa, preto odporuje ust. § 54 ods. 1, 2 OZ a na podklade takéhoto dojednania zmenka nemohla byť platne vystavená a ani platne indosovaná. Z neplatnej zmenky nemôže potom navrhovateľ vyvodzovať ani v konaní uplatnené práva na zmenkový úrok a úrok zo zmenkovej sumy a zmenkovú odmenu.

V neposlednom rade odvolací súd odkazuje i na spoločné stanovisko prijaté občiansko-právnym kolégiom a obchodnoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu SR dňa 20. 10. 2015 k postupu súdov nižšieho stupňa vo veciach návrhov s uplatneným právom zo zmenky vo vzťahu k ochrane spotrebiteľa, z ktorého odvolací súd vychádzal i pri posudzovaní predmetnej veci. Podľa tohto stanoviska, ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý použil, že I. pokiaľ z akýchkoľvek okolností v prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offo povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ; II. pokiaľ súd nevzhladne žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženého návrhu, pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok, zohľadňujúc ich rozsah a povahu pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený zmluvný úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti podľa § 219 ods. 1 OSP ako vecne správny potvrdil, keď súd prvého stupňa vo veci riadne zistil skutkový stav a vyvodil z neho i správny právny záver.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 OSP tak, že v odvolacom konaní úspešnému odporcovi a vedľajšiemu účastníkovi na strane odporcu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, pretože návrh na priznanie náhrady trov odvolacieho konania nepodali.

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.